

ELS MIL ANYS D'ART I HISTÒRIA
DE L'ESGLÉSIA CATALANA,
EN UNA EXPOSICIÓ

Millenium

Més de 400 obres i 200 documents històrics aplega aquesta mostra extraordinària, que fins el 25 de juny es pot visitar a l'edifici Pia Almoïna, al Saló del Tinell i a la capella de Santa Àgata de Barcelona.

Salvador Rodés

Mare de Déu
de la Mercè.

Creus processionals.

Dins el marc dels actes commemoratius del Mil·lenari de Catalunya, s'està celebrant una magnífica exposició sobre la història i art de l'Església catalana des dels seus orígens fins als nostres dies. La mostra, sota el títol de «Millenium», recull 438 obres d'art sacre i 219 documents històrics d'una gran diversitat procedents dels bisbats catalans i dels de Castelló, Eivissa, Menorca i Perpinyà.

L'exposició, donat el seu volum i les seves característiques, ha estat instal·lada al Saló del Tinell i a la Capella de Santa Àgata situats a la plaça del Rei i en el restaurat edifici de la Pia Almoïna —al costat de la Catedral— que d'aquesta manera s'obrirà al públic per albergar, després de l'exposició, el Museu Diocesà de Barcelona.

L'exposició ha estat muntada en sis blocs cronològics que permeten seguir l'evolució i les vicissituds de l'Església catalana i les manifestacions artístiques que potencià. En el primer apartat dedicat als inicis del cristianisme fins al segle VII, que serveix d'introducció al conjunt històric, es poden veure interessants peces dels períodes romà i visigòtic, on destaquen quatre extraordinaris documents (tres papirs i un pergami) en els quals queda clara la independència dels bisbats tarraconins respecte a la seu metropolitana de Narbona.

El romànic català i l'art gòtic

En el segon bloc, que abraça des del segle VIII fins al XIII, es troben peces

d'art pre-romàniques, romàniques i de transició al gòtic que són magnífics exemples de la qualitat artística i profunditat espiritual que va arribar a tenir la nostra cultura en aquest període. No oblidem que Catalunya, com a bressol de l'art romànic, va difondre el seu art i les seves influències arreu del món occidental, els quals haurien de ser tan determinants per a la posterior evolució de la pintura gòtica i renaixentista. D'aquestes èpoques destaquen diversos frontis d'altars, talles romàniques i una col·lecció de missals procedents de la catedral de Tortosa, que guarda el famós *Forum Iudicum*, primer text escrit en català.

Dels segles XIV i XV (gòtic català) hi ha diversos documents valuosos per la seva importància històrica, com el primer registre d'Europa de les visites pastorals, que data de l'any 1303. També es poden veure registres dels processos contra els jueus i la bruixeria, diverses edicions de les cròniques de Desclot i Muntaner, tractats de Ramon Llull i d'Eiximenis. Sobretot, destaquen en aquest tercer bloc els magnífics retaules i les obres d'orfebreria i vitralls de gran riquesa plàstica, que donen testimoni de l'esplendor artística de Catalunya durant l'edat mitjana. També hi són representats tots els principals pintors del gòtic català: Ramon Destorrents, Mestre Rubió, Pere Serra, Pere Mata, Lluís Borrassà, Jaume Cabrera, Bernat Martorell, Jaume Huguet o Ferrer Bassa, que és considerat el precursor o inventor de la pintura a l'oli, que més tard els germans Van Eyck posarien en pràctica.

Taula de Sant Jordi de Pere Niçard.

De la contrareforma al barroc

El segle XVI dins la història de l'església catalana es caracteritza per la dominació de la Contrareforma i l'aplicació del Concili de Trento. Cal destacar els retaules de Pere Nunyes, Joan Gascó, Pere Mates, Borgunyà i de Fontaines; com també el *Llibre dels privilegis* del Seminari de Tarragona i la *Geografia de Catalunya*, de Pere Gil.

Durant els segles XVII i XVIII l'Església catalana va patir forts trasbalsaments. Molts dels bisbes són funcionaris de la Corona espanyola, alguns fins i tot són anomenats «lloctinents» de

Catalunya. La guerra de Sucessió fa que molts bisbes siguin empresonats o es vegin obligat a fugir. A més, Felip V va concentrar les universitats catalanes a Cervera, fet força perjudicial per al desenvolupament de l'art i la cultura en general. Són peces que sobresurten d'aquest període, les pintures de Joan Ricci, Viladomat, Pere Cuquet i Manuel Tramulles, i les escultures de Jaume Rubió, Agustí Pujol, Sala, Grau i Pere Costa. Sense oblidar les peces d'orfebreria de Perutxena, Lloreda i sobretot l'obra de Francesc Via i Joan Matons, de gran importància dins de l'art barroc europeu. Complementen aquets segles, alguns documents com diversos manuscrits de Pau Cla-

Imatge de la Puríssima Concepció.

ris, que fou president de la Generalitat i diferents mapes i documentació de les relacions comercials i polítiques entre els Estats pontificis i Catalunya.

Els segles XIX i XX

Finalment, cal fer referència a les obres artístiques dels períodes més contemporanis fins a l'actualitat. Destaca l'època de la Renaixença catalana, en què l'Església, o més aviat els eclesiàstics, van gaudir d'un important protagonisme històric, en unes èpoques marcades per les revoltes, les guerres i la fundació de congregacions d'ensenyament i assistència.

Diversos documents i citacions de figures cabdals com Verdaguer, Prat de la Riba, Llimona, Torres i Bages, Maragall i Millet són obligatoris i no hi podien faltar. Com també obres d'artistes de la importància de Goya, Madrazo, Utrillo, Picasso, Gaudí, Vayreda o Dalí entre altres que formen part del patrimoni eclesiàstic i que ara l'Església catalana ofereix de nou en aquestes efemèrides mil·lenàries, per a goig de tothom i com a testimoni de la història i cultura catalanes. □